

กระบวนการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมดนตรีของชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์
ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
The Process of Cultural Change in the Music of Baptist Karens
in Muang District, Chiang Mai Province

พงษ์วิกรานต์ มหิตทิพงษ์^{*}
Pongvikran Mahittipong

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ นำเสนอ 1) บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และ 2) กระบวนการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมดนตรีของชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพตามแนวทางดนตรีวิทยา (Musicology) และดนตรีชาติพันธุ์วิทยา (Ethnomusicology) ศึกษาข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์จากเอกสาร และเก็บข้อมูลภาคสนามโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ จากบุคคล 3 กลุ่ม จำนวน 5 คน ได้แก่ นักวิชาการจำนวน 1 คน ผู้นำคริสตจักร 2 คน และนักดนตรี 2 คน โดยมีพื้นที่ในการศึกษา ได้แก่ คริสตจักรธารน้ำทิพย์ คริสตจักรแสงประทีป และสหพันธ์กะเหรี่ยงแบพติสต์ในประเทศไทย

ผลการศึกษาพบว่า 1) ชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์เริ่มมีการนับถือศาสนาคริสต์ นิายโปแตสแตนท์คณะอเมริกัน แบพติสต์ โดยได้รับอิทธิพลจากการเผยแพร่ศาสนาจากประเทศพม่า และการเข้ามาของมิชชันนารีชาวอเมริกันในจังหวัดเชียงใหม่ตั้งแต่ พ.ศ. 2411 เป็นผลทำให้เกิดชุมชนของชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ ในภาคเหนือราวปี พ.ศ. 2424 ชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์กลุ่มนี้ ได้ผสมผสานวิถีปฏิบัติของศาสนาคริสต์นิกายโปแตสแตนท์กับวัฒนธรรมดั้งเดิมของตน 2) กระบวนการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมดนตรี พบว่าดนตรีในศาสนาคริสต์ ส่งผลต่อวัฒนธรรมดนตรีของชาวกะเหรี่ยง โดยมีปัจจัยสำคัญ คือ การปลูกฝังและการโน้มน้าวจิตใจ ปัจจัยดังกล่าวแทรกอยู่ในชั้นเรียน ประเพณี เทศกาล วัฒนธรรม วิถีชีวิต และกิจกรรมทางดนตรีอื่นๆ ชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์มีพัฒนาการทางวัฒนธรรมดนตรีสอดคล้องกับพัฒนาการทางสังคมในพื้นที่ พิจารณาจากรูปแบบทางดนตรี รูปแบบการใช้ดนตรี และการได้รับการสนับสนุน อีกทั้งยังมีการสืบทอด และดำรงความเป็นชาวกะเหรี่ยงภายใต้วิถีชีวิตแบบชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์

คำสำคัญ: กะเหรี่ยงแบพติสต์ กระบวนการปรับเปลี่ยน วัฒนธรรมดนตรี

^{*} นักศึกษา สาขาวิชาดนตรีวิทยา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล
E-mail: Pongvikran_w@hotmail.com

Abstract

This abstract presents 1) the social and cultural context of Karen Baptists in Muang District, Chiang Mai Province and 2) the processes that cause changes in the music culture of the Karen Baptists in Muang District, Chiang Mai Province. The methodology used is qualitative according to musicology and ethnomusicology theory. The information gathered is historical and comes from documents, while field information was gathered using formal and informal interviews from individuals in 3 groups amounting to a total of 5 individuals including 1 academic, 2 church leaders, and 2 musicians, with the locations being studied including Tannamtip Church, Sangprateep Church, and the Karen Baptists Convention of Thailand.

The results of the study found that 1) Karen Baptists started practicing Christianity of the American Baptist Protestant sect by being influenced by missionaries from Burma and the entry of American missionaries to Chiang Mai from 1868 onwards, resulting in the creation of a Karen Baptist community in the North of Thailand by around the year 1881. This Karen Baptist group mixed and mingled Protestant Christian practices with their own practices. 2) In studying the processes causing changes in the music culture, it was discovered that music in Christianity had an impact on Karen culture, with the important factors involved including processes of inculcation and persuasion. Said factors are embedded in the schools, traditions, festivals, culture, and way-of-life and other types of musical activities. Karen Baptists develop their music culture in a way that coincides with the local social developments, and this can be evaluated by observing the types of music, the ways music is used, and the support being given to music culture, including the passing-on of said culture and the maintenance of Karen identity under the purview of the way-of-life of Karen Baptists.

Keywords: Karen Baptists, Processes of Change, Music Culture

1. ที่มาและความสำคัญ

ในประเทศไทยมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย ซึ่งส่วนหนึ่งถูกจัดเป็นชาวไทยภูเขา ชาวกะเหรี่ยงเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีประชากรจำนวนมาก และมีการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานไปมาระหว่างประเทศไทยและประเทศพม่า เป็นเวลาร่วม 200 ปี (ขวัญชีวัน, 2549: หน้า 6) ปัจจุบัน ชาวกะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กะเหรี่ยงสะกอและกะเหรี่ยงโปว์ มีชาวกะเหรี่ยงกลุ่มหนึ่งนับ

ถือศาสนาคริสต์ โดยได้รับอิทธิพลการเผยแพร่ศาสนาจากประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2371 (ประสิทธิ์ พงศ์อุดม, 2542: หน้า14-18) หลังจากนั้น มีมิชชันนารีคณะอเมริกัน แบพติสต์ ชื่อ เจมส์ นอร์ริส เข้ามาสำรวจและเผยแพร่ศาสนา ในช่วงปี พ.ศ. 2411 และ คาร์ เอช. คาร์เพนเตอร์ ในช่วงปี พ.ศ. 2415 ชาวกะเหรี่ยงจำนวนหนึ่งมีความสนใจและหันมานับถือศาสนาคริสต์ถึงปัจจุบัน ชาวกะเหรี่ยงได้ก่อตั้งสหพันธ์ชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ในประเทศไทย (Thailand Karen Baptist Convention) เพื่อดูแลและประสานงานที่เกี่ยวข้องกับชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ในระดับประเทศ ตั้งอยู่ในตำบลวัดเกต อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ นอกจากนี้ ยังมีการสร้างคริสตจักรของชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ คือคริสตจักรธารน้ำทิพย์ และคริสตจักรแสงประทีป ซึ่งแสดงถึงความสำคัญของศาสนาคริสต์ต่อชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่

ดนตรี เป็นวัฒนธรรมหนึ่งที่สอดแทรกอยู่ในวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ ก่อให้เกิดความเป็นวัฒนธรรมดนตรีเฉพาะ วัฒนธรรมทางดนตรีของชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์สะท้อนผ่านเครื่องดนตรีและบทเพลง ที่ถูกนำไปใช้ในโอกาสต่าง ๆ เช่น งานแต่งงาน งานศพ การนมัสการทางศาสนา เป็นต้น (ณรงค์ชัย ปิฎกรัษฎ์, ปราโมทย์ ด่านประดิษฐ์ และศรีจันทร์ น้อยสะอาด, 2542) ดนตรีของชาวกะเหรี่ยง ได้รับอิทธิพลทั้งจากศาสนาพุทธ (โกวิท แก้วสุวรรณ, 2542) และศาสนาคริสต์ (ณรงค์ชัย ปิฎกรัษฎ์, นิรันดร์ ภัคดี และเอกราช แพร่มวง, 2542) โดยผสมผสานระหว่างอิทธิพลทางศาสนาและวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยง

จากข้อความที่ได้กล่าวไปนั้น ชาวกะเหรี่ยงได้รับอิทธิพลทางศาสนาคริสต์ และได้รับอิทธิพลทางดนตรีตะวันตกไปปรับใช้ในวัฒนธรรม ทำให้ชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์มีวัฒนธรรมดนตรีที่สอดแทรกอยู่ในวันสำคัญ จารีต และประเพณีของชาวกะเหรี่ยงในรูปแบบชาวคริสต์ (พระมหาสมศักดิ์ สุธิธญาณเมธี, 2552 : หน้า49) จนชาวกะเหรี่ยงมีทักษะและความสามารถทางดนตรีตะวันตกจนเป็นที่ยอมรับในสังคม (เจริญ วรรณะสิน, 2521: หน้า108)

จากที่มาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษากระบวนการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมดนตรีของชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยเชื่อว่า ผลการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งที่เชื่อมโยงทางประวัติศาสตร์ของชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ในจังหวัดเชียงใหม่ ผ่านมุมมองทางด้านดนตรี

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาบริบททางสังคม และวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

2.2 เพื่อศึกษากระบวนการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมทางดนตรีของชาวกะเหรี่ยงแบบพติสต์ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

3. วิธีการดำเนินงานวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพตามแนวทางดนตรีวิทยา (Musicology) และดนตรีชาติพันธุ์วิทยา (Ethnomusicology) เพื่อศึกษาบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงแบบพติสต์ และกระบวนการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมดนตรีของชาวกะเหรี่ยงแบบพติสต์ เก็บข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ มาวิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ โดยใช้ทฤษฎีกระบวนการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ทฤษฎีมานุษยวัฒนธรรมสัมพันธ์ ทฤษฎี 5 เกลียวรู้ ทฤษฎีมนุษยดนตรีวิทยา ทฤษฎีดนตรีตะวันตก ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง และทฤษฎีการตัดสินใจ เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงแบบพติสต์ และทำความเข้าใจกระบวนการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมดนตรีของชาวกะเหรี่ยงแบบพติสต์ ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกบุคคลผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง ที่สามารถให้ข้อมูลในเชิงลึกในประเด็นที่ศึกษาได้ โดยกำหนดบุคคลข้อมูลที่เกี่ยวข้องจำนวน 3 กลุ่ม คือ นักวิชาการคริสเตียน ผู้นำทางศาสนาและนักดนตรีคริสตจักร ได้แก่ 1) ดร.ประสิทธิ์ พงศ์อุดม 2) ศาสนาจารย์สิงขร รักสกุลใหม่ 3) ศาสนาจารย์ชันนี่ แดนพงพี 4) ศาสนาจารย์แกรต อินทร 5) ศาสนาจารย์วิเนตร มธุรสวรรค์

4. ผลการศึกษา

จากการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาตามประเด็นที่ตั้งไว้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงแบบพติสต์ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ชาวกะเหรี่ยงแบบพติสต์ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ได้รับอิทธิพลทางศาสนาจากการเผยแผ่ศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ คณะอเมริกัน แบบพติสต์ มาจากประเทศพม่า โดยมีปัจจัยและลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ดังนี้

- 1) การเผยแผ่ศาสนาของมิชชันนารีคณะอเมริกันแบบพติสต์

ในปี พ.ศ. 2411 มิชชันนารีชื่อ เจมส์ นอร์ริส และในปี พ.ศ. 2415 มิชชันนารี ชื่อ คาร์ล เอช. คาร์เพนเตอร์ ได้เข้ามาสำรวจและเผยแผ่ศาสนาในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่ามีชาวกะเหรี่ยง

จำนวนหนึ่งสนใจในศาสนาคริสต์ จึงก่อให้เกิดแรงผลักดันในกลุ่มมิชชันนารี ให้มาเผยแผ่ศาสนาทั่วภาคเหนือของประเทศไทย

2) การเผยแผ่ศาสนาของชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์

ในปี พ.ศ. 2424 มิชชันนารีชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ จำนวน 4 ท่าน ได้แก่ หมอว์ โกล ฉ่วยมะยะ ซอกเก และหม่องทวย ได้เดินทางมาจากพม่ามายังจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อพบกับศาสนาจารย์ดาเนียล แมคคิลวารี และเดินทางไปเผยแผ่ศาสนาให้กับชาวกะเหรี่ยงโปว์ยังจังหวัดลำปาง เป็นผลทำให้มีชาวกะเหรี่ยงในประเทศไทยรับเชื่อเป็นคนแรก ในปีเดียวกันนี้ มีการสร้างคริสตจักรแห่งแรกของชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ในจังหวัดลำปางชื่อว่า คริสตจักรมากมาย ในปี พ.ศ. 2425 ก่อให้เกิดการมีชุมชนของชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ครั้งแรกในภาคเหนือและประเทศไทย (ประสิทธิ์ พงศ์อุดม, สัมภาษณ์ 3 มีนาคม 2558)

3) พื้นที่และวิถีชีวิตที่เกิดขึ้นกับชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ในปี พ.ศ. 2424 มิชชันนารี ชื่อว่า เวสต์เตอร์ ได้ซื้อที่ดินบริเวณห้วยช่างเคียน (สวนเจ็ดรินในปัจจุบัน) อยู่ในบริเวณถนนห้วยแก้ว ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ประมาณ 10 เอเคอร์ เพื่อสร้างศูนย์อบรมพระคัมภีร์ขึ้น โดยมีเป้าหมายในการเผยแผ่ศาสนา จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2453 จึงสร้าง ศูนย์อบรมพระคัมภีร์ บ้านพักอาจารย์ บ้านพักผู้ประกาศ บ้านพักคนงานและที่พักสำหรับนักเรียน โรงเรียนกะเหรี่ยงมิชชันสกูล (Karen mission school) โดยใช้ระบบการศึกษาแบบโรงเรียนเอกชน ส่วนศูนย์อบรมพระคัมภีร์ ได้มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนเพื่อการเผยแผ่ศาสนา มีการสอนพระคัมภีร์ ดนตรีและภาษา (ชั้นนี้ แดนพพิ, สัมภาษณ์ 11 มีนาคม 2558) ศูนย์อบรมพระคัมภีร์แห่งนี้ จึงเป็นสถานที่รองรับและสร้างผู้เผยแผ่ศาสนาชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์แห่งแรกในประเทศไทย ซึ่งเป็นการลดภาระการเดินทางของชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ที่ต้องเดินทางไปอบรมที่ประเทศพม่า ในเวลาต่อมาศูนย์อบรมแห่งนี้ถูกขายให้ผู้อื่น อีกทั้งเกิดภาวะสงครามโลกครั้งที่สอง ส่งผลกระทบต่อชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ในประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2482-2488 ทำให้มิชชันนารีบางส่วนได้เดินทางกลับประเทศและขาดการติดต่อกันเป็นช่วงระยะเวลาหนึ่ง

4) การเกิดองค์กรทางสังคมของชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

หลังจากปี พ.ศ. 2488 เมื่อภาวะสงครามโลกครั้งที่สองสงบลง ชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์เริ่มรวมตัวเพื่อฟื้นฟูความศรัทธาในศาสนาคริสต์ จนก่อให้เกิดการรวมตัวของชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ และเข้าร่วมกับ สภาคริสตจักรแห่งประเทศไทย และได้รับการอนุมัติให้คริสตจักร และองค์กรของชาวกะเหรี่ยงบางส่วน สังกัดและดำเนินงานภายใต้การบริหารของสภาแห่งนี้ ในปี พ.ศ. 2492 ชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ ได้จัดตั้งองค์กรเพื่อดูแลชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ที่กระจายตัวตามพื้นที่ต่าง ๆ รวมถึงการ

ประสานงานในระดับนานาชาติ ภายใต้ชื่อ สหพันธะกะเหรี่ยงแบพติสต์ในประเทศไทย (Thailand Karen Baptist Convention) ในปี พ.ศ. 2498 ซึ่งมีสำนักงานอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

5) การเกิดคริสตจักร เพื่อเป็นศูนย์กลางความศรัทธาและวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ในจังหวัดเชียงใหม่ ได้สร้างคริสตจักรธารน้ำทิพย์ขึ้น ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2508 ที่ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อรวมกลุ่มชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ที่อยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ ในเวลาต่อมา ได้มีการเพิ่มขึ้นของจำนวนสมาชิกชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ในอำเภอเมืองและรอบนอก ซึ่งต้องใช้การเดินทางด้วยเท้าหรือจักรยานไปนมัสการที่คริสตจักรธารน้ำทิพย์ จึงมีการสร้างคริสตจักรแห่งที่สองคือ คริสตจักรแสงประทีป เมื่อเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2542 บริเวณถนนหนองประทีป ตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่สมาชิกอีกแห่งหนึ่ง

6) การเกิดกระบวนการทางความศรัทธาของชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ความศรัทธาของชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ ได้ปรากฏเงื่อนไขหนึ่งที่ก่อให้เกิดการเป็นชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ คือ พิธีบัพติสมา ซึ่งถือเป็นพิธีทางศาสนาที่ชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ได้รับอิทธิพลมาจากธรรมเนียมปฏิบัติของศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ คณะอเมริกัน แบพติสต์ โดยจะมีการจุ่มตัวลงในน้ำเพื่อรับพระพรหรือเรียกว่า “ศีลจุ่ม”

ภาพที่ 1 พิธีบัพติสมาเพื่อเปลี่ยนเป็นชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์

พิธีบัพติสมา เป็นสัญลักษณ์ของการตัดสินใจสู่การเป็นชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์และยอมรับเงื่อนไขทางความศรัทธาเข้าสู่วิถีชีวิตของตนเอง โดยมีกระบวนการปรับเปลี่ยนทางความเชื่อ ดังนี้ การเป็นชาวกะเหรี่ยงตามสถานภาพที่ได้รับจากสังคม การอบรมเพื่อเรียนรู้พระคัมภีร์และการใช้วิถีชีวิตแบบคริสเตียน การเข้าสู่พิธีบัพติสมา และการเป็นชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์

กระบวนการทางความศรัทธาที่เกิดขึ้นนี้ เป็นเพียงสัญลักษณ์ของการตัดสินใจเพื่อเปลี่ยนเป็นชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์เท่านั้น เป็นเพียงจุดเริ่มต้นของการเข้าสู่วิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์นำไปสู่การมีบทบาททางสังคมและวัฒนธรรมในองค์กรของชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ ก่อให้เกิดการมีปัจจัยและต้นทุนทางวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการเกิดกระบวนการทางสังคมในแต่ละระดับต่อไป

7) รูปแบบการนมัสการ บทบาทของคริสตจักร ผู้นำและสมาชิก

ในการนมัสการของชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ ใช้ระเบียบพิธีนัมัสการตามแบบแผนหลักของสภาคริสตจักรแห่งประเทศไทย อาจมีรูปแบบในการนมัสการที่ยืดหยุ่นแตกต่างกันไปในแต่ละคริสตจักร แต่ดำเนินบนพื้นฐานของระเบียบการนมัสการ ซึ่งต้องมี การร้องเพลง การเทศนา การอ่านพระคัมภีร์ การประกาศข่าวสารของคริสตจักร และการอธิษฐาน การทำหน้าที่และรูปแบบในการนมัสการได้รับอิทธิพลจากผู้เผยแผ่ศาสนาจนเติบโตทางด้านความเชื่อ ส่งผลให้เกิดการบริหารจัดการภายในองค์กรจนมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยแบ่งการจัดการภายในคริสตจักรและรูปแบบในการนมัสการอย่างเป็นระบบ ดังนี้

7.1) ศิษยาภิบาล เป็นผู้ดูแลสิ่งที่เกี่ยวข้องกับคริสตจักรทั้งหมด ซึ่งจะเป็นผู้ที่ควบคุมการบริหารภายในองค์กร รวมถึงการดูแล ให้คำปรึกษาและการออกไปเยี่ยมสมาชิก

7.2) คณะธรรมกิจ เป็นกลุ่มที่ดูแลเกี่ยวกับกิจการที่เกิดขึ้นภายในคริสตจักรภายใต้การควบคุมของศิษยาภิบาล ซึ่งจะถูกแบ่งออกเป็น 9 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเซลล์ กลุ่มรวี กลุ่มอนุชน คณะบุรุษ คณะสตรี ทีมเยี่ยมเยียน ผู้ปกครอง มัคทายก และคณะดนตรี

8) วันสำคัญ ประเพณีและเทศกาลของชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์

ชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ ได้รับอิทธิพลและแนวคิดส่วนหนึ่งมาจากการเผยแผ่ศาสนาคริสต์ที่เกิดขึ้น ดังนั้นชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ ย่อมมีวิถีปฏิบัติและวิถีชีวิตบนพื้นฐานของความเชื่อแบบคริสเตียน ที่ปรากฏอยู่ในวันสำคัญ ประเพณีและเทศกาลของชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ ดังนี้

8.1) วันสำคัญ ประเพณีและเทศกาลตามแบบแผนของศาสนาคริสต์ สามารถแบ่งได้ ดังนี้ วันอาทิตย์ทางปาล์ม วันอีสเตอร์ วันต้อนรับเข้าสู่เทศกาลคริสต์มาส วันคริสต์มาส วันปีใหม่สากล การนมัสการประจำวันอาทิตย์ เป็นต้น

8.2) วันสำคัญ ประเพณีและเทศกาลของชาวกะเหรี่ยงหรือได้รับอิทธิพลจากปัจจัยแวดล้อมอื่น สามารถแบ่งได้ ดังนี้ เทศกาลปีใหม่ของชาวกะเหรี่ยง งานตานข้าวใหม่(ถวายขอบพระคุณ) เป็นต้น

วันสำคัญและเทศกาลของชาวกะเหรี่ยงแบบพหุวัฒนธรรมสามารถเพิ่มหรือลดลงตามดุลยพินิจของศิษยาภิบาลและสมาชิกของแต่ละคริสตจักร เช่น วันระลึกกอนุชน วันระลึกสตรี วันเด็ก วันพ่อ วันแม่ เป็นต้น แต่วันสำคัญและเทศกาลที่ชาวกะเหรี่ยงแบบพหุวัฒนธรรมทุกคนพึงปฏิบัติและเข้าร่วมนมัสการเสมอคือ วันต้อนรับเข้าสู่เทศกาลคริสต์มาส วันคริสต์มาส วันอีสเตอร์ วันปีใหม่สากล เทศกาลปีใหม่กะเหรี่ยง งานตานข้าวใหม่ และการนมัสการประจำวันอาทิตย์

4.2 กระบวนการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมดนตรีของชาวกะเหรี่ยงแบบพหุวัฒนธรรม

ดนตรี เป็นส่วนประกอบหนึ่งในการนมัสการ มีการปรับเปลี่ยนภายใต้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยง ซึ่งมีปัจจัยในการเกิดกระบวนการทางวัฒนธรรมดนตรี แบ่งออกเป็น 2 ปัจจัย ดังนี้

1) การปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมดนตรีที่เกิดขึ้นโดยการปลูกฝัง

วัฒนธรรมทางดนตรีที่เกิดขึ้นโดยการปลูกฝังนั้น จะอยู่ในวัยเด็กที่ได้รับการปลูกฝังแนวคิด วิถีชีวิต ผ่านสถาบันทางสังคมที่เกิดขึ้น ได้แก่ ครอบครัว ชั้นเรียนและสภาพแวดล้อม การปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมดนตรีที่เกิดขึ้นโดยการปลูกฝัง จะใช้ในกลุ่มของเด็กเล็กจนถึงระดับชั้นประถมศึกษา ซึ่งจะมีกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นความสนุกสนานให้เด็กได้เพลิดเพลิน รวมถึงการสอดแทรกข้อคิดเกี่ยวกับชีวิตคริสเตียนไปด้วย รูปแบบเพลงที่ถูกใช้จึงมักจะใช้คำที่กลุ่มเด็กจะเข้าใจได้ง่าย จึงก่อให้เกิดการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมดนตรีภายใต้การปลูกฝัง

2) การปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมดนตรีที่เกิดขึ้นโดยการโน้มน้าวจิตใจ

วัฒนธรรมทางดนตรีที่เกิดขึ้นโดยการโน้มน้าวจิตใจ พบว่าเกิดขึ้นในกลุ่มวัยรุ่น วัยทำงานและวัยชรา มีสิทธิในการตัดสินใจด้วยตัวเองได้แล้ว ซึ่งปัจจัยนี้ได้เกิดขึ้นหลังจากการเข้าสู่บริบททางสังคมและวัฒนธรรม ที่มีต้นแบบวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงแบบพหุวัฒนธรรมและมีดนตรีสอดแทรกอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การมาร่วมนมัสการ การมาเรียนดนตรี การเข้าชั้นเรียนตามวัย เป็นต้น หลังจากการเกิดขึ้นของปัจจัยทางด้านอื่นแล้ว จึงนำมาสู่กระบวนการเรียนรู้และใช้ดนตรีตามวิถีปฏิบัติของชาวกะเหรี่ยงแบบพหุวัฒนธรรม นั้นจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมดนตรีที่เกิดขึ้นโดยการโน้มน้าวจิตใจ

ภาพที่ 2 การเรียนรู้ทางวัฒนธรรมดนตรีของวัยรุ่น

ดังนั้นเราจึงเห็นข้อแตกต่างระหว่างสองกลุ่มนี้คือ “ช่วงวัยในการรับรู้” ซึ่งจะมีการได้รับวัฒนธรรมทางดนตรีที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน ก่อให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมดนตรี ซึ่งถูกสอดแทรกอย่างเป็นขั้นตอน ดังนี้ การเป็นชาวกะเหรี่ยงตามสถานภาพทางสังคมที่ได้รับ ปัจจัยการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมดนตรีของชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ การให้ความสำคัญกับดนตรีที่เกิดขึ้นในกลุ่มชาวกะเหรี่ยง การใช้ดนตรีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาและการปฏิบัติทางวัฒนธรรมดนตรีของกลุ่มชน

4.3 รูปแบบการใช้ดนตรีของชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์

วงดนตรีของชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์นั้น เป็นผลทางกระบวนการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมทางดนตรีที่เกิดขึ้นกับชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ ก่อให้เกิดการให้ความสำคัญทางดนตรีและการนำมาใช้ ดังนั้นการเกิดรูปแบบวงดนตรี มีพัฒนาการตามกำลังและความสามารถของบุคคลกรทางดนตรี จนสามารถมีรูปแบบทางดนตรีที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ดังต่อไปนี้

1) ดนตรีเพื่อการนมัสการในรูปแบบวง

1.1) วงประสานเสียง เป็นคณะนักร้องของคริสตจักร ซึ่งต้องใช้การร้องแบบกลุ่ม ส่วนใหญ่จะคัดเลือกเพลงที่เป็นลักษณะเพลงประสานเสียง ซึ่งมีท่อนทำนองหลักและท่อนเสียงประสาน แต่ในบางครั้งหากมีปัญหาด้วยความพร้อมหรือศักยภาพของนักร้อง ก็อาจจะร้องท่อนทำนองพร้อมกันได้

ภาพที่ 3 การร้องประสานเสียงของชาวกะเหรี่ยงแบปติสต์ ในวันคริสต์มาสที่คริสตจักรธารน้ำทิพย์

1.2) วงโฟล์กซอง (Folk Music Ensemble) เป็นวงดนตรีที่มีลักษณะเป็นกลุ่มเล็ก จะใช้บทเพลงที่เรียกกันว่า “เพลงสั้น” ซึ่งเป็นรูปแบบเพลงที่ได้รับอิทธิพลทางดนตรีจากสไตล์เพลงคันทรี่ ซึ่งมีการเล่นกีตาร์พร้อมกับร้องเพลงโดยนำมาแต่งเป็นภาษาร้องที่พรรณนาให้เกิดความเข้าใจเฉพาะ กลุ่มชาวกะเหรี่ยงแบปติสต์ และวงโฟล์กซองนี้ เป็นที่นิยมสำหรับการเผยแผ่ศาสนา รวมถึงการนำไปใช้ในกิจกรรมของชาวกะเหรี่ยงแบปติสต์ที่ไม่เป็นทางการ

1.3) วงดนตรีในการนมัสการ เป็นวงดนตรีที่มีความสำคัญต่อชาวกะเหรี่ยงแบปติสต์ ในบางครั้งไม่มีความลงตัวทางด้านรูปแบบของวงที่แน่นอน แต่จำเป็นต้องมีดนตรีในการนมัสการทุกครั้ง พบว่ามีการใช้เปียโน ไวโอลิน ฟลูต คาริเน็ต กีตาร์ไฟฟ้า หรือเบส ขึ้นอยู่กับทักษะ และการตกลงกันของ บุคคลากรทางดนตรี ผู้ที่จะมาบรรเลงให้การนมัสการต้องมีทักษะทางดนตรีพอสมควรเพราะต้องใช้ในการ บรรเลงตามโน้ตเพลงนมัสการ รวมถึงการมีทักษะในการบรรเลงที่พร้อมกันอีกด้วย

ภาพที่ 4 วงเครื่องสายประกอบเปียโนของชาวกะเหรี่ยงแบปติสต์

2) ดนตรีที่ใช้บรรเลงในการนมัสการเครื่องเดี่ยว การใช้เครื่องดนตรีในการบรรเลงเครื่องเดี่ยวถูกพบในการนมัสการอย่างเป็นทางการ เช่น การนมัสการวันอาทิตย์ การนมัสการในเทศกาลสำคัญ เป็นต้น ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นตัวเลือกแทนกันระหว่างการใช้ดนตรีในรูปแบบวง หรือการใช้ดนตรีบรรเลงเครื่องเดี่ยว พบว่ามีการใช้เปียโนเพื่อเป็นต้นเสียง และบรรเลงคลอประกอบการร้องเพลงนมัสการของชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ แต่หากบางที่ยังไม่มีความพร้อมทางอุปกรณ์ อาจใช้กีตาร์หรือคีย์บอร์ดแทนก็ได้ อีกทั้งยังมีความสะดวกสบายต่อการขนย้ายเมื่อมีการนมัสการนอกสถานที่อีกด้วย

4.4 รูปแบบทางดนตรีของชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์

รูปแบบทางดนตรีของชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ เป็นลักษณะของบทเพลงในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อใช้ในการนมัสการแบบเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ โดยเลือกบทเพลงจากหมวดของบทเพลงที่ถูกระบุไว้ตามเทศกาลหรือตามความเหมาะสมให้สอดคล้องกับเหตุการณ์นั้น โดยผู้วิจัยแบ่งรูปแบบทางดนตรีได้ ดังนี้

1) เพลงนมัสการ (Hymn) เป็นหนังสือเพลงที่ชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ได้รับอิทธิพลมาจากตะวันตก ซึ่งเป็นหนังสือเพลงที่ถูกใช้ในช่วงพิธีนมัสการ เพลงในหนังสือเพลงนมัสการนี้ มีการกำหนดกลุ่มบทเพลงไว้เป็นหมวดต่าง ๆ เพื่อให้เลือกใช้ตามโอกาส โดยจะเลือกบทเพลงที่ใกล้เคียงกับหัวข้อการเทศนาหรือเทศกาลที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงโอกาสนั้น เช่น เทศกาลคริสต์มาส วันอีสเตอร์ วันปีใหม่ วันแต่งงาน เป็นต้น บทเพลงบางส่วนได้มีการปริวรรตเป็นภาษากะเหรี่ยงเพื่อความเข้าใจในบทเพลง

2) เพลงสั้น เป็นบทเพลงที่แต่งขึ้นเพื่อใช้ในการนมัสการที่ไม่เป็นทางการ และจะไม่นำมาบรรเลงหรือร้องแทนเพลงนมัสการในช่วงพิธีนมัสการ แต่สามารถนำไปใช้ได้ตามโอกาสและความเหมาะสมนอกเหนือพิธีนมัสการได้ เช่น การเข้าค่าย การประชุม การบรรเลงประกอบบรรยากาศช่วงถวายทรัพย์ บรรเลงก่อนการนมัสการ เป็นต้น รูปแบบของเพลงสั้นนั้น เป็นเพลงที่มีเนื้อเพลงสั้นๆ ง่ายต่อการจำในระยะเวลาอันสั้น ซึ่งในการบรรเลงมักจะใช้กีตาร์โปร่งเล่นประกอบร้องหรือมีการบรรเลงเป็นวงโดยมีเครื่องดนตรี เช่น กีตาร์ไฟฟ้า เบส กลองชุด นักร้อง เป็นต้น การดนตรีจึงขึ้นอยู่กับความเจริญทางด้านดนตรีและบุคลากรทางด้านดนตรีในแต่ละคริสตจักรด้วย การประพันธ์เพลงสั้นเป็นการใช้ทักษะทางดนตรีเฉพาะบุคคล โดยใช้ทักษะจากประสบการณ์และแรงบันดาลใจ ก่อให้เกิดวิธีการประพันธ์สั้นที่แตกต่างกัน ดังนี้ การคิดเนื้อร้องพร้อมคอร์ด การคิดเนื้อร้องก่อนแล้วมาใส่คอร์ดทีหลัง และการคิดคอร์ดก่อนตามด้วยเนื้อร้อง

ลักษณะในการประพันธ์เพลงสั้น ได้รับอิทธิพลมาจากดนตรีคันทรี่ ทำให้เกิดการประพันธ์เพลงสั้นเพื่อเป็นแรงบันดาลใจและการให้ความหวัง จึงมีเนื้อเพลงหลากหลายรูปแบบ ทั้งภาษาอังกฤษ

ภาษาไทยและภาษากะเหรี่ยง การใช้ภาษากับดนตรีที่เกิดขึ้นในบทเพลงสั้นจึงถูกออกแบบเพื่อบอกกล่าวเรื่องราวให้แก่กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ก่อให้เกิดความเข้าใจจนนำไปสู่การเข้ามาเรียนรู้วิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงแบบพหุวัฒนธรรม ดังนั้น เพลงสั้นจึงเป็นสัญลักษณ์ทางดนตรีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาของชาวกะเหรี่ยงแบบพหุวัฒนธรรมด้วย

3) เพลงประสานเสียง เป็นเพลงที่เกิดขึ้นมาภายหลังการเข้ามาของเพลงนมัสการ แต่ก็ยังไม่ได้มีการปรากฏหลักฐานในการแต่งเพลงประสานเสียงเพลงแรกโดยชาวกะเหรี่ยงแบบพหุวัฒนธรรม เนื่องด้วยการชะงักและถูกกวาดต้อนในภาวะสงครามที่ก่อให้เกิดการสูญหายของข้อมูลไป ลักษณะเพลงประสานเสียงของชาวกะเหรี่ยงแบบพหุวัฒนธรรมนั้นมีความแตกต่างจากการประพันธ์เพลงสั้น โดยจะใช้ทฤษฎีทางดนตรี หลักการประสานเสียง โครงสร้างของเพลงในรูปแบบเพลงนมัสการ เป็นต้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อแนวคิดในการประพันธ์เพลงด้วย

ดังนั้น ผู้ที่ประพันธ์เพลงประสานเสียง จะต้องมียุทธศาสตร์ความรู้ทางด้านทฤษฎีดนตรีตะวันตกด้วย แม้ว่าเพลงประสานเสียงอาจมีรูปแบบที่นำมาจากเพลงนมัสการ แต่ก็ถูกแยกออกมาเป็นเพลงประสานเสียงเพราะยังไม่ได้ถูกบรรจุลงในกลุ่มเพลงนมัสการ หรือเป็นการประพันธ์เพลงที่ใช้ในกลุ่มเล็กๆ ดังนั้นลักษณะของเพลงประสานเสียงจึงอยู่ระหว่างการนำหลักการประพันธ์แบบเพลงนมัสการและการถูกนำมาใช้แบบเพลงสั้น

5. สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาในด้านบริบททางสังคม และวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงแบบพหุวัฒนธรรม พบว่า มีรูปแบบในการดำเนินชีวิตแบบคริสเตียน นอกจากนั้นยังปรากฏผลจากการได้รับวัฒนธรรมร่วมทางภาษาที่สามารถสื่อสารกับกลุ่มวัฒนธรรมอื่นที่อยู่ในอำเภอเมือง โดยชาวกะเหรี่ยงสามารถสนทนาได้ 4 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทยเหนือ ภาษาไทยกลาง ภาษาอังกฤษ และภาษากะเหรี่ยง พบว่ามีการฉลองในวันขอบพระคุณ (Thanksgiving day) ซึ่งชาวกะเหรี่ยงแบบพหุวัฒนธรรมในอำเภอเมืองนี้ได้เรียกว่า วันदानข้าวใหม่ นอกจากนั้นชาวกะเหรี่ยงแบบพหุวัฒนธรรมจะให้ความสำคัญกับช่วงเทศกาลคริสต์มาสและวันปีใหม่กะเหรี่ยงด้วย แต่จะมีพิธีกรรมนมัสการตามแบบแผนของคริสเตียน ผลวิจัยนี้ จึงมีความสอดคล้องกับพระมหาสมคัดิ์ สุทธิญาณเมธี (2552) ได้สรุปว่า “หลังจากชาวกะเหรี่ยงได้รับอิทธิพลทางศาสนามาแล้ว จะมีการปรับใช้ให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม แต่จะมีรูปแบบทางพิธีกรรมแตกต่างกันไปในแต่ละศาสนา”

จากการศึกษากระบวนการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมดนตรีของชาวกะเหรี่ยงแบบพหุวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ชาวกะเหรี่ยงแบบพหุวัฒนธรรมได้รับอิทธิพล และรูปแบบทางดนตรีมาจากดนตรีตะวันตกผ่านทางศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ คณะอเมริกัน แบปติสต์ ซึ่ง

ชาวกะเหรี่ยงจำเป็นต้องเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมดนตรี ซึ่งมีปัจจัย 2 แบบ คือ การปลูกฝัง และการโน้มน้าวจิตใจ โดยมีข้อแตกต่างที่ช่วงวัย ก่อให้เกิดกระบวนการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมดนตรี ก่อให้เกิดการเรียนรู้รูปแบบทางดนตรี เช่น เพลงนมัสการ เพลงสั้น เพลงประสานเสียง เป็นต้น นำไปสู่ทักษะที่ก่อให้เกิดรูปแบบการใช้ดนตรีในลักษณะวงดนตรี และการบรรเลงเดี่ยวในการนมัสการ รวมไปถึงการมีผู้นำทางศาสนาและคณะศรัทธาที่มีความสามารถในด้านทักษะการประพันธ์ดนตรี เห็นได้จากการมีเพลงสั้นและเพลงประสานเสียงของชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ ซึ่งนักประพันธ์ที่มีชื่อเสียงส่วนหนึ่ง ได้มีอาศัยและมีพื้นที่ทางดนตรีอยู่ในอำเภอเมือง อีกทั้งยังแพร่กระจายบทเพลงและแนวคิดไปยังชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ในพื้นที่อื่นอีกด้วย

ผลวิจัยในครั้งนี้ ทำให้พบข้อสันนิษฐานทางดนตรีในเชิงประวัติศาสตร์ด้วย เนื่องจากการนมัสการทางศาสนาเป็นกิจวัตรที่พึงปฏิบัติอยู่เสมอของคริสเตียน มีความเป็นไปได้ถึงการใช้ดนตรีในการนมัสการ รวมถึงการศึกษาทางดนตรี ที่ศูนย์อบรมพระคัมภีร์ ในช่วงปี พ.ศ. 2453 เพราะการเดินทางมาเผยแผ่ศาสนาของมิชชันนารี คณะอเมริกัน แบพติสต์ จากประเทศอเมริกา อาจมีการนำเครื่องดนตรีประเภท เครื่องสาย เครื่องเป่าทองเหลืองและเครื่องเป่าลมไม้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมดนตรีตะวันตกไปยังพื้นที่ต่าง ๆ รวมถึงอิทธิพลทางเครื่องดนตรีของดนตรีบลูส์และเร็กไทม์จากประเทศอเมริกาที่ได้รับความนิยมและเกิดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกัน ผลกระทบทางวัฒนธรรมดนตรีที่เกิดขึ้นกับชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์แสดงผ่านทักษะทางดนตรี และรูปแบบการใช้ดนตรีที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เช่น การบรรเลงวงเครื่องสายตะวันตก การบรรเลงเปียโนในการนมัสการ การบรรเลงกีตาร์ในวงโฟล์กซอง การบรรเลงวงดนตรีร็อก เป็นต้น สิ่งเหล่านี้แสดงถึงความสอดคล้องจากการรับอิทธิพลทางวัฒนธรรมดนตรีตะวันตก 2 รูปแบบคือ ดนตรีที่ใช้ในพิธีทางศาสนาและดนตรีสมัยนิยม

ผลการวิจัยจากงานวิจัยนี้พบว่า ดนตรีได้ถูกปรับใช้อย่างสอดคล้อง และมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงอยู่ในบริบททางสังคม และวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ ที่ชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ได้ยึดถือปฏิบัติเป็นกิจวัตร มีความสอดคล้องกับ ฌวงค์ชัย ปิฎกรัษต์ และคนอื่นๆ (2542) ได้สรุปว่า “ชาวกะเหรี่ยงที่นับถือศาสนาคริสต์ ได้รับอิทธิพลจากศาสนามาปรับใช้ร่วมกับวัฒนธรรมของตนเอง ทำให้มีวิถีชีวิตแบบคริสเตียน” ปรากฏการณ์ทางดนตรีของชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ จึงเป็นผลสะท้อนของกระบวนการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมดนตรี ที่ซ่อนมาปรับใช้บริบททางสังคมของชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ และเกิดเป็นวัฏจักรของกระบวนการทางวัฒนธรรมดนตรีของชาวกะเหรี่ยงแบพติสต์ ที่เกิดขึ้นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

บรรณานุกรม

- โกวิท แก้วสุวรรณ. (2542). *คุทูหล่า ในพิธีเรียกวีหล่าของชาวกะเหรี่ยงโป : กรณีศึกษากะเหรี่ยงโป บ้านเกาะสะเค็ง ตาบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี*. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรี), มหาวิทยาลัยมหิดล. นครปฐม.
- ขวัญชีวัน บัวแดง. (2549). *กะเหรี่ยง หลากหลายชีวิตจากขุนเขาสู่เมือง*. เชียงใหม่: โรงพิมพ์มิ่งเมือง.
- เจริญ วรรณะสิน. (2521). *อนุสรณ์ครบรอบ 150 ปี แห่งศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร : เจริญธรรม.
- ณรงค์ชัย ปิฎกฤษต์ ปราโมทย์ ด้านประดิษฐ์ และศรีจันทร์ น้อยสะอาด. (2542). *แก้วของชนเผ่าปกาเกอญออำเภอมะเข่ จังหวัดเชียงใหม่ (รายงานการวิจัย)*. นครปฐม: วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ณรงค์ชัย ปิฎกฤษต์ นิรันดร์ ภัคดี และเอกราช แพร่ม่วง. (2542). *ดนตรีของชนเผ่ากะเหรี่ยงสะกอในพื้นที่ มูเส่คี (รายงานการวิจัย)*. นครปฐม: วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประสิทธิ์ พงศ์อุดม. (2542). *เกอเซมานะ ประวัติศาสตร์คริสต์จักรภาคที่ 16 สภาคริสตจักรในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร : ชวนพิมพ์
- สมศักดิ์, พระมหา สุทธิญาณเมธี. (2552). *พระธรรมจาริก: อัตลักษณ์ 6 กลุ่มชาติพันธุ์ บนพื้นที่สูง*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานพระธรรมจาริก ส่วนกลาง วัดเบญจมบพิตรฯ.
- ชนัน แดนพงษ์. สัมภาษณ์. 11 มีนาคม. 2558 ศาสตราจารย์ นักวิชาการ และนักดนตรีชาวกะเหรี่ยงแบบติสต์
- ประสิทธิ์ พงศ์อุดม. สัมภาษณ์. 3 มีนาคม 2558 นักประวัติศาสตร์คริสเตียน
- วิเนตร มธุรสวรรค์ .สัมภาษณ์. 11 มีนาคม 2558 ศาสตราจารย์ชาวกะเหรี่ยงแบบติสต์
- สิงขร รักสกุลใหม่. สัมภาษณ์. 18 กันยายน 2558 ศาสตราจารย์ชาวกะเหรี่ยงแบบติสต์
- แกรต อินทร. สัมภาษณ์. 11 มีนาคม 2558 ศาสตราจารย์ และนักดนตรีชาวกะเหรี่ยงแบบติสต์